

Lapsevanem loobub koostöösuhtest lastekaitsetöötajaga

Kindlasti on iga lastekaitsetöötaja töölaual olnud juhtumeid, kus lapsevanem keeldub lastekaitsetöötajaga koostööst. Koostöö mittetegemine väljendub telefonikõnedele, e-kirjadele mittevastamises, kokkulepitud ajal kohtumistele mitte tulemises, valeinformatsiooni andmises jne. Selliselt käituv lapsevanem väljendab selgelt, et ta ei soovi teha lastekaitsetöötajaga koostööd ega võtta vastu pakutavat abi. Sellistes olukordades peab lastekaitsetöötaja püüdma mõista, mis põhjustel ei soovi lapsevanem teha koostööd ning mis võivad olla koostöö mittetegemise sügavamad põhjused. Eesmärk peab olema vastumeelsust või konflikti maandada ja lapse huvidele keskendudes püüda leida võimalusi koostöö jätkamiseks.

Oluline on mõista, et lapsevanema koostöö mittetegemise taga võivad olla lapsevanema hirm ja kartus. Hirm võib olla seotud hirmuga muutuse ees, mil lapsevanema jaoks võib praegune lapsega seotud probleem olla halb, kuid olukord on lapsevanemale vana ja tuttav. Lapsevanem teab kuidas antud keerulise probleemiga tulla toime. Lastekaitsetöötajaga koostöö tegemisega ja suhtlemisega tekkiv olukord on uus ja tundmatu, mis tekitab lapsevanemas hirmutunnet.¹² Taolises olukorras on oluline, et lastekaitsetöötaja selgitaks välja, miks lapsevanemal on tekkinud taolised hirmud. Seega on lastekaitsetöötaja ülesandeks selgitada välja põhjused, miks lapsevanem ei soovi teha koostööd.

Üheks põhjuseks võib olla asjaolu, et lapsevanemal on varasemad negatiivsed kogemused lastekaitsetöötajaga ja need mõjutavad praegust kogemust. Samuti võib lapsevanema soovi koostööd teha mõjutada lastekaitsetöötaja kuvand ühiskonnas ja hirm lastekaitsetöötaja võimu üle. Lapsevanemal võib puududa teadmine lastekaitsetöö tegelikkusest ja võib olla hirm, et lastekaitsetöötaja kohese sekkumise tulemusena võidakse lapsed perest eraldada.

Koostööd mitte sooviva lapsevanema puhul on oluline tähelepanu pöörata:

1. Kas on lapsevanemal varasemaid negatiivseid kogemusi lastekaitsetöötajaga või lastekaitsesüsteemiga?
2. Kas lapsevanemal on pere teiste laste osas negatiivseid kokkupuuteid lastekaitsetöötajaga?
3. Kas lapsevanemal endal on oma lapsepõlvest negatiivseid kokkupuuteid lastekaitsesüsteemiga?
4. Kuidas lapsevanem kirjeldab lastekaitsetööd ja lastekaitsetöötajat?
5. Millised on lastekaitsetöötaja emotsioonid?
6. Kas lapsevanem väljendab hirmu, muret või valdab lapsevanemaid stress?
7. Kas ja kuidas proovib lapsevanem varjata probleemi?
8. Kas probleemi varjamise taga võib olla lapsevanema häbitunne?

Koostöösuhet lapsevanemaga, kes ei soovi lastekaitsetöötaja sekkumist, aitavad luua lastekaitsetöötaja selgitused lapsevanemale:

- 1) lastekaitsetöö ja lastekaitsetöötaja ülesannete kohta laiemalt, mis vähendavad lapsevanema emotsioone (nt hirmutunnet)
- 2) sekkumise vajadusest ja koostöö saavutamise positiivsest mõjust abivajava lapse juhtumi lahendamisele;

- 3) et tema osalus on lapse abivajaduse hindamise ja kogu juhtumikorralduse protsessis olulise tähtsusega;
- 4) et tema kui lapsevanema arvamus on äärmiselt oluline ja sellega arvestatakse.

Vaatamata lastekaitsetöötaja pingutustele ei pruugi koostöösuhte loomine lapsevanemaga alati õnnestuda ning abivajaduse hindamisega tuleb jätkata. Lastekaitsetöötaja peab kõik koostöösuhte loomise püüdlused fikseerima STARis. See võimaldab vajadusel faktiliselt tõestada lapsevanema poolset koostöö mitte tegemist.

Abivajava lapse huvide kaitseks ja heaolu tagamiseks on lastekaitsetöötajal õigus teha lapsevanemale ettekirjutus, mis kohustab lapsevanemat tegema koostööd lastekaitsetöötajaga. LasteKS § 40 lg 2 alusel on lastekaitsetöötajal või muul kohaliku omavalitsuse ametnikul õigus teha last kasvatavale isikule ettekirjutus abivajava lapse kaitseks ja kohustada last kasvatavat isikut tegema koostööd lastekaitsetöötajaga.

Kui vaatamata kohaliku omavalitsuse ettekirjutusele ei tee lapsevanem koostööd ega võta vastu pakutavaid abimeetmeid, on koostatud ettekirjutuse alusel võimalik kohalikul omavalitsusel pöörduda kohtusse. Perekonnaseaduse § 134 lg 3 alusel võib kohus lapse heaolu ohustamise korral teha vanema asemel lapse kohta hooldusõigusest tulenevaid otsuseid, teha hoiatusi ja ettekirjutusi ning kehtestada keelde. Samuti kohustada vanemaid järgima kohtu määratud asutuse hooldusjuhiseid. Kohus võib isiku- või varahooldusõigust piirata teatavate toimingute või teatavat liiki toimingute tegemise keelamisega. Varahooldusõiguse võib kohus vanemalt ka täies ulatuses ära võtta.

Ettekirjutuse koostamiseks on võimalik kasutada Sotsiaalkindlustusameti poolt välja töötatud aluspõhja:

Ettekirjutuse vorm | 17.44 KB | docx

¹² Saari, (2006). <https://lft.ee/admin/upload/files/Juhtumikorralduse%20kasiraamat.pdf>